

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti lihaturg 2008. aasta I poolaastal

Kokkuvõte

Tallinn
November 2008

Töö tellija: Põllumajandusministeerium

Vastutav täitja: Maris Viileberg

Eesti Konjunkturiinstituut
Rävala 6, 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

SISSEJUHATUS	
Liha tootmine	
Lihatööstus	
Väliskaubandus	
Hinnad	
Liha ja lihatoodete siseturumaht	
Euroopa Liidu ja maailma lihaturg	
Kokkuvõte	

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti lihasektori arengust 2008. aasta I poolaastal ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- lihatootmise ja loomade arvu muutusi;
- lihatööstuste tootmiskahtude ja ekspordiks müügi arengut;
- hindade muutusi erinevates müügihela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae-, EL ja turu hinnad);
- lihatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- liha tarbimist ja selle muutusi;
- lihatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud statistikaameti põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid ning EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, EL-i erinevate riikide hinnaraporteid ja Skandinaaviamaade põllumajandusuudiste portaale.

Töö maht on 45 lehekülge.

Kokkuvõte

2008. aasta 30. juuni seisuga oli veiste **arvukus** Eestis kahanenud, sigade arv oli jäänud mullusele tasemele. Lindude arvukus on pärast taude, mis mitmel aastal laastasid linnukasvatust, taas suurenemas. Hoogsalt on kasvanud just lihalindude arvukus (+27,5%), munalindude kari pole pärast Newcastle'i tõve hääbumist veel taastunud ning oli 38% väiksem kui mullu. 2008. aasta I poolaastal suurenes **tapaloomade eluskaal** 7,3% ja seda just sigade ja lindude tapamassi suurenemise arvel. Veiste tapamass veidi vähenes. Põrsaste juurdesünni kasv peaks tagama lähiajal sealihatoodangu kasvu. Vasikate juurdesünd mullusega võrreldes vähenes, mistõttu ka veiseliha tootmise kasvu ette näha ei ole.

Eesti lihatööstustes kasvas **kodumaise päritoluga tooraine kasutamine**. 2008. aasta kuue esimese kuuga suurenes lihatööstustes kodumaise tooraine kasutus mullu sama perioodiga võrreldes 14,0%, mille tagas just sealiha kokkuostu kasv. Kui kodumaist sealiha kasutasid lihatööstusettevõtted mullusest 23,4% enam, siis veiseliha 12,2% vähem. Kokkuostetud sealiha kogused suurenesid eriti selle aasta I kvartalis. II kvartaliks taastus sigade eksport Venemaale mulluste aprillisündmuste eelses mahus. Lihatootuse majandustulemused olid I poolaastal varasematest aastatest halvemad. Selle põhjustas 2008. aasta I poolaastal oluliselt kallinenud kasutatav tooraine. 2008. aasta I poolaastal tõusis sealiha kokkuostuhind eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 8,4% ning veiseliha keskmine kokkuostuhind 7,4%.

Lihatootuse ettevõtete ees, nagu kogu ettevõtluse ees, on majanduslangusega kaasnevad tõsised probleemid. Oluliseks on tõusnud kokkuhoid ja kulude vähendamine. Kui varasematel aastatel mõjutasid lihatööstust kõige enam arengud tööturul ning töajookulude kasv, siis sel aastal on lisandunud ka tooraine hinnakasv. Müüki piiravaks teguriks võib kujuneda ka elanike ostujõu kasvu pidurdumine, mis võib mõjutada liha tarbimist.

2008. aasta I poolaastal kasvas liha ja lihasaaduste **import** Eestisse rahas väljendatuna 12%, **eksport** kasvas samal ajavahemikul 57%. Liha ja lihatoodete väliskaubanduse puudujääk vähenes ekspordi oluliselt kiirema kasvu tõttu impordi ees 77,1 miljoni krooni võrra 298,2 mln kroonini. Eesti lihatoodete eksport on lähinaabrite Läti ja Leedu kõrval laienenud ka Põhjamaadesse. Mullusega võrreldes vähenes Balti riikide osatähtsus 5%-punkti, suurenes Soome, Saksamaale ja Taani veetava osakaal üldises liha ja lihatoodete ekspordis. Sellele vaatamata oli liha ja lihatoodete kaubandusbilanss EL-i liikmesriikidega selle aasta I poolaastal negatiivne, kuid defitsiit vähenes eelmise aastaga võrreldes 75,8 mln krooni võrra.

Eksport kolmandatesse riikidesse kahanes 2008. aasta I poolaastal eelmise aasta sama perioodiga võrreldes rahalises väärtuses 7,6%. Eksporti kolmandatesse riikidesse halvasid poliitilised lahkkelid Venemaaga, kus meie toodang osaliselt turgu kaotas. Kuigi leitud on uusi turge Aasias ja Aafrikas, siis esialgu ei ole eksport uutesse piirkondadesse korvanud kaotusi lähemate naabrite juures.

2007. aastal oli EL-i sealihaturul **hinnad** suhteliselt stabiilsed, kuid püsisid tootjatele ebasoodsalt madalalad. Euroopa Komisjoni ettepanekul eelmise aasta viimases kvartalis alanud sealiha eraladustamine, eksporditoetuste tõstmine ning täiendavate toodete lisamine toetust võimaldavate toodete nimekirja avaldasid soodsat mõju kogu sektori arengule ning alates märtsist võis täheldada kokkuostuhinna tõusu. Nii tõusis sigade kokkuostuhind Eestiski selle aasta I poolaastal kuust-kuusse ning poolaasta lõpuks oli hind tõusnud 9,1%. Eesti sealiha kokkuostuhinda aitasid I poolaastal veidi tõsta nii ekspordihindade 3%-line kui ka impordihindade 7%-line tõus. Samas elussigade ekspordi vähenemine aga ohjeldas sigade kokkuostuhinna veelgi suuremat tõusu.

Veiseliha tarbimise kasv, selle aasta alguses uuesti kehtima hakanud impordipiirangud Brasiilia veiselihale ning veiseliha tootmise vähenemine EL-is tõstsid taas 2008. aasta I poolaastal mullu langema hakanud veiste kokkuostuhinda. Ka Eesti veiselihaturul iseloomustab käesolevat aastat mullusega võrreldes mõnevõrra rahulikum, kuid järjekindlalt ülespoole liikuv hind ning veiseliha tootmise vähenemine. Vaatamata lihavede kasvatuse laienemisele, püsib veiste kokkuostuhind Eestis ikka 20-30% madalam EL-i keskmisest. Veiseliha kvaliteedi paranemine ja pakkumise vähenemine on tõstnud veiseliha jaehinda aastaga 28%.

2008. aasta I poolaasta arvestuslik Eesti **siseturu maht** oli liha osas 46,2 tuhat tonni, mis on mullusega võrreldes 1,9 tuhande tonni võrra vähem. Siseturu maht vähenes eelkõige elanikkonna vähenemise tõttu, liha tarbimine inimese kohta jäi valdavalt eelmise aasta tasemele. Kodumaine tootmine kattis aga 77% kogu siseturu vajadusest. Aastaga on siseturu isevarustatuse võime küll suurenenud 9%-punkti võrra, kuid kodumaise liha osakaal siseturul on ekspordikasvu tõttu 1%-punkti võrra vähenenud. Olukorras, kus Eesti elanikkond jätkuvalt väheneb, on siseturg otseses sõltuvuses elanikkonna ostujõust, mille kasvule alanud majanduslanguse taustal lootust ei ole. Tarbimise vähenemine ei jäta mõju avaldamata ka lihaturule.